

BIBLIOTEKA NARODOWA

WARSZAWA

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

29

9

69

R.

Nr.

3

5

7

4

6

RHODOMANUS LAURENTIUS

Rhodomanologia manibus magni Ioannis Zamosecii
inscripta.

Zamość, Martinus Lenseius, 1608. 4°.

E.XXVI, 290

BJ 18265 I

18265

I

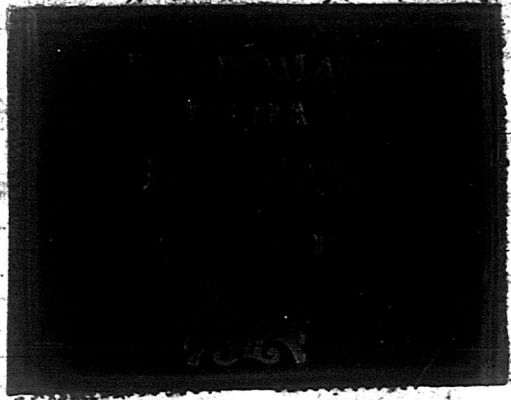
P

I.

Yannus Laurentius (1543+1606.
in Styria)

div et francisci Rhodmani.

Logia Manibus Magni Joannis Lam-
pici inscripta. 1608.

UNIVERSITÄT BONNEN

LIBR. 1"

1216

18265

18265

RHODOMANO.

L O G I A

MANIBVS MAGNI

IOANNIS ZAMOSCI

INSCRIPTA.

*A duobus fratribus, Davide, & Francisco Hilchen
in Academia Zamosciensi publice*

In anniuersario depositionis die
Iunij recitata.

Anno Domini M. DC. VIII.

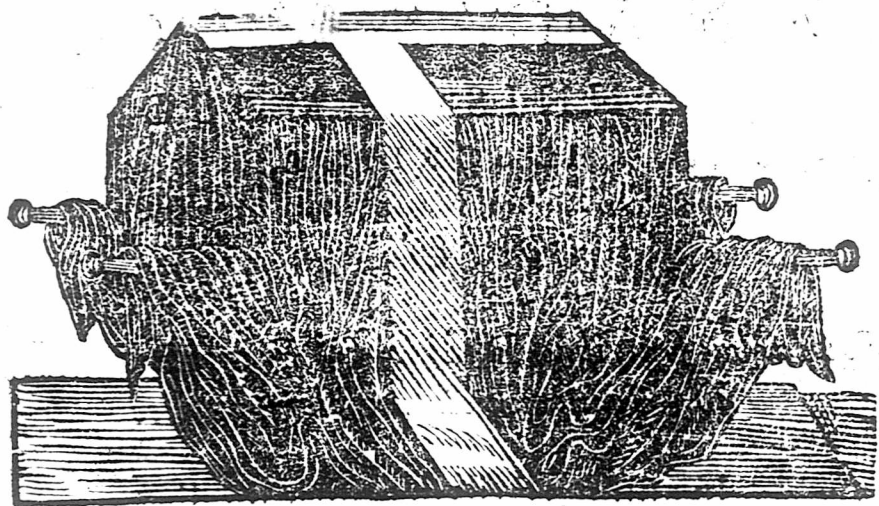

Z A M O S C I I

Recudebat Martinus Lenscius.

ANNO M. DC. VIII.

INSCRIPTIO LAPIDIS SEPUL-
chralis ab ipso defuncto Heroe concepta.

IOANNES ZAMOSCIUS QVIC-
QVID MORTALE HABVIT,
HIC DEPONI IVSSIT.

A N A G R A M M A -
T I S M V S.

T H O M A S S A M O S C I V S

Oh suscito Massam

*Quid facis o patriæ spes, & flos inclyte Regni,
In quo Samosci fulget auitus bonos?
Monte ego de sacro Musis OH SVSCITO MASSAM
Non auri, nec opum, quæ mihi massa domi est.
Suscito virtutum massam, quam gratior ætas
In patriæ fundet commoda, more patris.*

David Hilchen Fac.

A 9

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΑΜΠΡΟΝ

ΘΩΜΑΝ ΖΑΜΟΣΚΙΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΛ-
ΛΟΥΣ ΑΚΟΥΣΤΑΣ ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΟΥΣ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ΘΚ ἄνευ αἰτίας, ὧ λαμπροὶ, καὶ μεγαλεργοὶ
ἄνδρες, ἔλαπτον αἰδημόνως ἀπὸ ἐμῶν γνέσθαι κα-
ταδοξάζετε, ὅς παρα τὸν τῆς ἡλικίας λόγον, μήθ'
ὁ τῆς παιδείας ἀληθῶς τετυχηκώς, μήτ' ἀμφι-
τὲς λόγος διατετριφῶς ἐν τέτῳ λαμπρῷ τόπῳ,
ἐν τῷ κύκλῳ σινεδρίου τούτων προεχόντων καὶ
ἐξαρέτων ἀνδρῶν, καὶ ἐυγενεστῶν νεανίσκων ὀπιφαίνεσθαι τολμᾶω.
ἀλλ' ὀπεικῆς ἕρως ὑμᾶς ἐμοὶ γνησομένως ἐδέω, ἐπειδὴν ἐκθῶ ὅσα ἐμὲ
πρὸς τὴν τέτων πρᾶξιν προσάξωσι. Εἰσὶ ἡ δὴ δύο· πρῶτον μὲν μεγίστη καὶ
ἀνυπέβλητος πάντῃ λόγῳ ἀρετὴ, καὶ τὰ πρὸς τὴν πατρίδα ἐνεργητή-
ματα τῆς μεγάλης Σαμοσκίου· δεύτερον δὲ τῆ πατρὸς προσφιλεστάτη
καὶ τῶν διδασκαλῶν ἐμῶν βέλησις. μήτε γὰρ τῶν τέτων κελεύματα ἀνι-
μάχεσθαι, οἷς πειθαρχεῖν λιάν ἐπαινετὸν ἐσίν· μήθ' ἡτίονα τὸν ἐπαι-
νον ὑμᾶς ἀνακρίνεσθαι ὑπελαμβάνω ταῦτα πρᾶττειν ἐξ ὧν θαυμαστῆς
τῆς ἥρωικῆς ἀρετῆς ἐυχάριστος δεικνύμεθα. Ἐλπίς δὲ μεγάλη μὲ
ἔχει, μηδένα ἐν τῇ πανήγυρι εἶναι, ὅστις μὴ θέλοι ἀκχεῖν ἐπαίνους,
ἐπαίνους, φημί, τῆ Σαμοσκίου. ἡδίστῃ δὲ σε ὧ μέγα πᾶσι μεγάλῃ πα-
τρὸς Θωμᾶ Σαμοσκίου, ἐφ' ὃν μάλιστα εἰσβλέπω, ὧν ὑπὲρ τῶν πάντων
προσφινέω· ἐ μόνον τῆς ἐστίας τῆς πατρικῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν δὲ
τῶν

AD ILLUSTRUM

THOMAM ZAMOSCIVM,

aliosque Auditores nobilissimos

Præfatio.

NON sine causa, Illustres, ac Magnifici
Domini Auditores, minus verecundè à
me fieri suspicemini, qui præter ratio-
nem ætatis, nec eruditione satis instru-
ctus, nec in dicendo versatus, hoc illu-
stri loco in corona tot excellentium vi-
rorum, & nobilissimæ iuventutis appaream. Futuros au-
tem vos mihi æquiores scio, vbi exposuero, quid me ad
hanc rem impulerit. Sunt autem duo: primum summa
virtus, & merita Magni ZAMOSCI: alterum Parentis ca-
rissimi, & Præceptorum voluntas. Nec enim horum im-
perio reluctari debui, quibus obedire summæ laudi da-
tur: nec esse minorem laudem iudicare vos arbitror, a-
gere, ex quibus admirator heroicæ virtutis & gratissi-
mus existimor. Nec dubito quenquam esse in hac illustri
frequentia, quin hæc omnia hoc solenni die libenter audi-
turus sit, laudes inquam Samoscianas: libētissimè autem
omnium te Illustris THOMA Samosci, ad quem potissi-
mum respicio, quem præ omnibus compello, non tan-

τῶν ἡρωικῶν τῆ μεγάλῃ Ἰωάννῃ Σαμοσκίῃ κληρονομῶν, καὶ διαδοχῶν.
Τί μὲν γὰρ αὐτῷ τὸν ὄνομα τοῦ μεγάλῃ ἐκ ἀναλιθῶ, ὃν τὰ ἔξωθεν ἔθνη
ἀνευ. Φρόνητῆς ὅλης Σαρματίας ἕτως ὀνομάζουσι; Παρ' ἐκείνου βίον
ἔχεις, παρ' αὐτῆ τὴν τῆς ἡρωικῆς παιδείας ἰδέαν. τῆτο κάλλισον τε
καὶ ἰδιόκατον παράδειγμα ἐσβλίπειν τε σὲ χρῆ καὶ παντοδαπῶς
μιμῆσαι. καὶ γὰρ ἦδη αὐτὰ σὲ πράττειν ἡμεῖς ὀρῶμεν, πάντες δὲ
ἄλλοτεροι Φήμη λεληφώτες, ὡς σὲ πάντα χόθεν κηρύττουσι. Επεσθυ-
μῆ ζῶντι πατρὶ τοῖς τε ἦθεσι, καὶ πάσαις ταῖς ἐλευθερίαις Διατριβαῖς
τρέσκειν· καὶ τοσῶτον μᾶλλον καθ' ἐκάστην τὴν ἡμέραν, ὅσον μᾶλλον
ἐκείνος πάντα ἐπέηκει. ἔ γὰρ σιγῇ κάλειχε τὴν ὡς σὲ ἐλπίδα μεγάλην,
καὶ σὺ παροξυνθεὶς πατρῷ ἐπαινῶ, ὡς ὡς τῷ κροτήματι μεγίστῳ, ἐυ-
θυμότερος αἰε καὶ βελτίων ἐγένε. Οὕτως ἐκείνε σὺν χάρματι ἐσω-
ρῆντος, σὺ τὴν γνώμην εἰς τὰ ὑψίστα Διαβεβαιώσας, ὅταν ἦδη τὸν δρό-
μον τῶν δρετῶν καὶ διδασκαλίας τρέχοις, ἰσάναμ σοὶ ἐκ ἐξῆν· διότι περ
ἐμφαίνονται ἐν σοὶ οἱ πρόποιοι, οἵτινες ὑπισχνῶνται ὑμῖν, καὶ πατρίδι, σὲ
τῆ πατρὸς σὲ ἦρωα ὅμοιον γηρησόμενον. Οὐδέλω ταῦτα κατὰ νόμον διε-
ξέρχεσθαι· τὰ μὲν, ἵνα μή δοκῶ κολακίευσθαι· τὰ δὲ ὅτι σὲ πρόσοψις,
καὶ λόγος, καὶ πράξις πᾶσι συμφανῆ ἐσὶ. Εἰς τοσῶτον δὲ Ἰπτιμελείας,
καὶ ἀελαπώρως τὰ τῶν σπερδαίων ἔλθεις, ὡς τε τὰς Δαλέκλις, ὧν ἐν
τῷ βίῳ σοὶ μεγάλη χρεῖα ἔσεται, εἴτε σὺν προσχόροις τὸ πρᾶγμα σοὶ
γενήσοιτο, εἴτε σὺν ὑποτέροις, εἴτε σὺν δρχαίοις τοῖς σοφοῖς, ἀκριβῶς
ἐπίστασθαι δοκεῖς· φράζεις γὰρ καὶ Τυρκικῶς, καὶ Γερμανικῶς, αἵτε
διάλεκτοι ἀπὸ τῆς Σαρματικῆς μάλιστα Διαφέρουσι, ἀλλ' ἐν ἀναγκαῖαι
ἐκάστοις τῶν ἐκ πρώτοις, ἔ μόνον διὰ γειτονίαν, ἀλλ' ὅτι τὰ πολλὰ ἔθνη

tum fortunarum Magni IOANNIS Samoscij, sed virtutum
quoq; , quibus æquè studes atq; alterius generis bona pos-
sides, hæredem. Cur enim ipsi MAGNI nomen nõ tribuã,
quæ extere nationes absq; invidia vniuersæ Sarmatiæ ita
indigetant? Ab illo vitam habes : ab eodẽ institutionis he-
roicæ formam : id nobilissimum, & proximum exemplum
quod aspicias, quod adnitere, quod ad viuum, quoad fieri
potest, tibi exprimendũ proponas. Hoc enim te in animũ
induxisse videmus, omnes longinqui fama acceptũ passim
de te prædicãt. Gestiebas viuenti patri & moribus placere,
& quibusq; studijs : & hoc quotidie magis, quò ille magis
probaret omnia. Nec enim silentio premebat, quam de te
spem maximã conceperat : tuq; excitatus paterna collauda-
tione quasi plausu maximo alacrior prodijisti semper, & me-
lior. Ita illo cum lætitia spectante animũ ad omnia summa
confirmasti : cum iã in spatio virtutis, doctrineq; curreres,
cursum sistere, aut inhibere neq; debebas, neq; poteras. Ita-
que elucent iã in te mores, qui pollicentur nobis, & patriæ
ἡρωα patris similẽ. Nolo hæc singulatim persequi : tũ, ne me
assentatiõis villo signo suspectũ faciã : tũ, quia vultus, dicta,
facta tua in oculis omnium sunt. Tanta autẽ diligẽtia, & ita fe-
liciter literas coluisti, vt linguas, quib' tibi in vita opus erit,
siue cũ vicinis negotiũ sit futurũ, siue cũ longinquis, siue cũ
præcis etiã sapientibus, probè callere existimeris, & si in ijs
quotidie proficis. Nam & Turcicè loqueris, & Germanicè,
quæ lingue à Sarmatica lógissimè distant, & esse uiget a nen

τῆς Γερμανίας πειθαρχῶσι τῷ Ἰῆς Βασιλεῖ Πολωνίας, Ῥωμαϊκῶς πάντα
γνωρίζεις, ποικίλως τε φράζεις, καὶ ῥαδίως γράφεις, ἥτις διάλεκτος
ἐστίν, ὡς ἂν δέσμα τῶν τῆς χριστιανῆς οἰκουμενῆς δεχόντων, καὶ πραγ-
μάτων, καὶ εἰς τὸ τέλος, αὐτῆς εὐσεβείας. Ὅσα δὲ Ἑλληνικῶς ἀναγι-
νοσκῶ αὐτὰ πάντα καὶ καλῶς σωίης. Μεμνήμεθα ὡς τὸ ἔπος τῆς Ῥο-
δομάνης ἠνεχθῆν ἐκ τῆς Γερμανίας, ἄνευ ἐρμήνεως ἀνεγνώκας. τί γὰρ
ἐν ἡδῆ μάλιστα ἐφήβα θύραι πρὸς τὰ τῶν σπαρδαίων ἐνδότερα, καὶ τ' αὐ-
τὰ τῆς φιλοσοφίας μυστήρια ἀνωχθῆσαι. Ευφημῶμεν, μήτ' ἄνευ τῆς
αἰτίας ἔτως ευφημῶμεν. πρῶτον μὲν ὅτι μετ' αὐτῆς λόγος αἰεὶ τὶ ἐνα-
πολαμβάνεται τῶν ἀγαθῶν. ἔπειτα δὲ ὅτι καὶ σήμερον μανθάνεις τὴν
τῆς ἐξερεινῶν ὁδόν, δι' ἣν πάντα τὰ ψευδῆ ἀναλύονται. Ἐκαστὸς ἀλη-
θείας ὄργανος ὁ τῆς σοφίας λατρευτῆς μείζονι κακῷ φερεῖται, ἢ τῆς ἀ-
σπίδος, καὶ μαχαίρας στρατιώτης πρὸς μάχην ἐξεληθόμενος, καὶ τὴν
πρὸς τὰς λόγους φιλοσοφίαν ἀπογεύσας, καὶ περβαίνεις, περβήση τε
πρὸς τὰ, ἐν οἷς τῶν καλῶν, καὶ καθηκόντων ἀπὸ τῆς Ἀδάμης βερεῖς δι-
ασαφίζονται λόγος, καὶ πάντα καλῆ τάξει. Πράττεις γὰρ ἐκ πλείονος χρό-
νου, τὰ λεγόμενα καὶ μανθανόμενα ἐν τῷ νῷ διαφυλάττεις ὡς τοιοι-
πὸν μήτε τῆ γνώμη παραφέρης, μήτε περβαίσεις ἀπὸ τῆς φειγερῆς
τῆς πατρὸς σὺ δόπος φάλλιο. Ἀλλὰ μὴ ὄπιπρέχω εἰς τῆτο, ὃ φέυξιν ἐμὲ
ὄπιμελῶς ἐλελέχειν, πρὸς τὴν πρόθεσιν ἀναλεύσομαι, καὶ ἐν τέτις τοῖς
ἐναγίσμασι ἀπαρξέλω θεῖον ἐκείνο τὸ ἔπος, ἔτὸ παράδειγμα μό-
γις ἐν, ἢ δεύτερον πρὸς ταύτην τὴν ἡμέραν ὀψόμεθα, διὰ θ' ἑπομε-
νῶς ἀκῶμαι, ὅτι ταῦτα μήτε ψιλὰ εἰσι, μήτε κατ' ἐμῆ εὐρησκόμενα.
μνήμην μόνον ἔγωγε προσφέρω, καὶ ἐκλεξίν, ἀ δοκιμάσεις, μέχρις
τὰ πλείω ὄπιτελεῖν δειψήσομαι. Πάντα γὰρ, ὧ ἐυχθέσατε ὠμαῖ, καὶ

τὰ λαμ-

unicuiq; Procerum, non solū propter vicinitatem, sed quia
amplissimè etiā nationes Germaniæ, parent Poloniæ. Lati-
nè intelligis omnia, & expeditè loqueris, & cōmodè scribis,
quæ lingua quasi nexus quidam est Christiani orbis Princi-
pum, & negotiorū & religionis ipsius deniq;. Quæ Græcè,
legis, etiā intelligis. Meminimus vt ΕΠΟΣ Rhodoman-
allatum è Germania absq; interprete legeris. Iam igitur vix
dum ephebo fores ad interiores etiā literas, & ipsa sapien-
tiæ studia patēt. Ominamur bene, nec sine ratiōe sic omina-
mur: primū quòd cū ipso sermone semper imbibitur al-
iquid boni: deinde quòd hodie quoq; discis ipsā veri per-
scrutandi, & inueniendi viā, quā falsa quæq; itidem refutan-
tur: quo quasi veritatis instrumēto, sapientiæ cultor maio-
re incōmodo careat, quàm clypeo & ense miles in aciē ma-
num cum hoste conferturus prodiens. Et dicendi præcepta
degustasti, & procedis, procedesq; ad ea, quibus morū offi-
cijq; ratio ab Adamo burſio explicatur diuinitus, & ordine o-
mnia. Agis enim iam pridē ea, agere certè cepisti; quæ dicis
& quæ discis in animo cōfirmas, vt de inceptis neq; sentētia va-
cilles, neq; volūtate à præscripto parētis tui aberres. Sed ne
incurrā in id, quod me vitaturū sedulo dixeram, ad proposi-
tum redibo: & hisce exequijs recitabo diuinū illud ΕΠΟΣ:
cuius exemplū vix vnum atq; alterū in hunc diem vidimus:
quo patientius audiar, quòd hæc nō tenuia sunt aut à me in-
uenta: memoriam ipse tantū adfero & prononciationem:
quæ probabis, dū præstare plura valeā. Namq; Illustr. Tho-

ma Zamofci omnia me Illustrififimo patri tuo, & tibi debe-
re profiteor: profitetur idem pater meus David Hilchen
Secretarius Regiæ Maieftatis. Hic cumulatè acceptis be-
neficijs, & in primis clientibus habitus, & defenfus Magno
Samofcio femper omni officio domi belloq; præftò fuit:
pro cuius incolumitate vitā fuam profundere non dubitaf-
fet. Cùm eodē modo in te affectus fit, & filios in te affectos
effe velit, & iubeat, meq; fibi obfequentem habeat: fponde-
mus quoq; nobis tuum in nos animum paterni fimilem:
teq; fubmiffè rogamus, vt nos in tuis porrò habeas: noftra
fide & opera, fi vfus erit, vtaris: nos in aduerfis, & aduer-
fus calumnias tuearis: non fallemus promiffa
nofta, & tuam de nobis expectationem.

τῶ λαμπερίῳ τῷ πατρὶ καὶ σοὶ ὀφείλειν ἐπαγγέλλομαι, τὸ δὲ αὐτὸ
ἐπαγγέλλεται, καὶ ὁ πατὴρ μὲν ὁ Δαβὶδ Ἰλχένιος, βασιλεὺς τῆς Πολω-
νίας ἐπὶ τῶν ἀπορρήτων. Ὁστος πλείστας ἐνεργεσίας κοσμηθεὶς, καὶ
ἐν πρώτοις τοῖς πελάταις καθάρθρηθεὶς, καὶ ἀμυνθεὶς τῷ μεγάλῳ Σα-
μοσκίῳ, αἰεὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἐν πολέμῳ ὑπεῆρξε, ὑπὲρ ἑ σωτηρίας
ἀποθνήσκειν μὴ φοβήσοιεν. Ἐπειδὴ δὲ οὕτως ἐνθυμῶς ἔχει πρὸς σέ,
ὅμως καὶ τὰς παῖδας ἑαυτοῦ ὁμοίως σὲ ἔχειν βέλτοιο, καὶ μὴ ὑπερε-
τῆντα προσθύμως τοῖς ὑπὸ τῶν ἀσσομένων ἔχοι. Ἐπαγγέλλομεθα τὴν γνώ-
μην ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἔσεσθαι ὅμοιον τῆ ἡμῶν πατρὸς, καὶ σὲ δεόμεθα τε,
καὶ ἰκελεῖβωμεν, ὅπως ὑμᾶς μὲν τάττεις ἐν τῷ τῶν οἰκέτων ἡμῶν δρι-
σμῶ· τῇ δὲ ὑμετέρα πίσειτε, καὶ ἔργῳ χρεῖης ὑμᾶς ἐν ἀλχίαις καὶ
ταῖς διαβολαῖς προσβάλλῃ. ἐκπληρώσομεν ὄιομα τὰ
ἐπαγγέλματα ὑμῶν, καὶ σὴν περὶ
ὑμῶν προσδοκίαν.

ΡΟΔΟΜΑΝΟΛΟΓΙΑ

Σαρματίη, μεγάλων χρυσόθρονη μήτηρ ἀνάκτων,
Ανδρῶν τ' ἀλκεμάχων λιπαρὴ τροφῆ, πένθος ἀέξεις
Μυρίον ἀμφὶ δὲ σοὶ Μυσηῶν ὀλοφυρμὸς ὄρωρεν.
Ἡρῶς γὰρ μεγάλθυμος ἀποιχεται, ὅς ῥα τάνυσσε
Σὸν κλέος ἀντολίηθεν ὑπεὶρ Ἀτλαντίδος ἄλμης·
Ὡς μὲν Ἀρης θάρησε, καὶ ὡς ἐκόρυσεν Ἀθήνη,
Ἀλκὴ καὶ πινυτὴ σοργὴ τ' εὐμήλιδι πάτρης,
Ἔργοις τ' εὐπολέμοισι, θεμισπόλοισι τε δικασμοῖς.
Ἄξιός ἐν σναχῆς καὶ πένθεος, ἄξιός ἦρως,
ὣτις ἀνα χθόνα πᾶσαν ἠέλεμον ἐντόνειεν,
Ἐξοχα τ' εἰς γλυκὺ μῆσα κατὰ σάμα νέκταρ ἔχειει,
Καὶ μὲ τί συμπένθειν ὄρμα νόος· ἀλλ' ἐπὶ κυκνοῖς
Ἡὲ ἀνιπταμένοισιν ἐγὼ βρέγχώμενος ἔρω·
Ἐλθοῖς Μαγονίων βασιῆρανις εὐεπάων.
Ἄλλα τί μοὶ πρῶτον; τί κεν ὕστατον; ἀμφὶ γ' ἡμῶν
Τοσατὴ πυκνὴς κλειηδόνος ἐπὶ τῷ ὕλλῃ.
Οἴμον ἔδειξε φύσις. Μητρὸς ἑρέφος ἐνδεθεὶ κόλπῳ
Αἰθέρες ἐκ σιλπνῆ βασιλήϊον εἰσίδειν ἄστρον,
Ἐκὴ πρῶτ' ἔχειν, ἢ σκηπτροφόρος μετὰ δεύτερον εἶναι,
Βουλαις τ' ἐργασίαις τε τὸ δ' ἐπολὺ μείον ἐτύχθη.
Τοῖος ἐπαίθυσεν ποτὲ Νέστορι θεσκελὸς ἀστῆρ,
Ἐς φάος ἐρχομένῳ τῷ δ' ὕστρονιμις Ἀχαιῶν
Ἀσφαλέως ἐμάχοντο, καὶ εἶλον Πέργαμα, βελαῖς.
Μητρὸς δ' ἐκπροφανένθ' Ἐρμῆς ἀπεδέξατο κῆρον·
Δῶκε δ' ἀφ' ἄφαρ Νύμφαις Ἑλικωνίσι νῦν αὐτάλλειν·
Αἰ δὲ μὲν εἰς τ' φετέρων πειρήγαθ' ἄλσεα κήπων

Ἐσμένα

INTERPRETATIO

O SARMATIA aurea magnorum regum mater,
Et diues pugnacium virorum altrix, magnum intendis
Luctum, & circum te Musæ lamenta edunt.
Magnanimus enim Heros deceßit: qui gloriam tuam
Ab oriente trans mare Atlanticum extendit:
A deo pectus illi Mars, & caput Minerua instruxerat,
Fortitudine, & prudentia, consultoque amore patriæ,
Bello rebus præclare gestis, & iuste administratis domi iudicijs.
Dignus igitur gemitu, luctuque Heros: dignus,
Cui quis vbiuis terrarum Ialemum decantet,
Apprimè verò quibus dulce in os nectar Musa fudit,
Me quoque vnà lugere animus iubet. Sed inter cygnos
Altè volantes ego raucum quid strepitans humi repto.
O si veniat mihi tenuis eloquij Homericæ guttula!
Iam quid primum, quid vltimum mihi fuerit? Tanta
Circum nos confertæ laudis sylua se expandit?
Viam natura monstrat. Adhuc matris viscere conditum
Regium sereno in cœlo fidus aspexit,
Vt vel sceptrum teneret, vel secundus à sceptrigeris foret.
Consilij, & rebus gestis: nec id multo minus euenit.
Tam diuina quondam stella Nestori affulsit
In lucis auras prodeunti, cuius postea consilij
Tutiùs pugnârunt, & Pergama ceperunt Achiui.
Editum verò in lucem Mercurius suscepit,
Et Nymphis Heliconicis probè educandum tradidit:
Quæ per lucos hortorum suorum circumduxêre illum,

A iii

Ut sapi-

Ἐδμεναὶ ἀμβροσίην σοφίης καὶ μήτιος ἐδλῆς,
Πίνεν τ' ἐυεπίης μελιθεῖος ἀφθεῖον ὕδωρ,
Πρῶτα μὲν ἐν πάτρῃ· μεγαλῶν ἦχ' Ἰαγέλλων
βαπτιθεῖς Χρυσῶ, Μῦσαις ἰδρυσατο γῆν,
Αὐτὰς δ' ἐκ χώρ' ἑ Παρνησίους ἐνθά κόμισαν,
Ἀρμενα δ' ἐγὺαλιξε, σφῆς δ' εἰτήγαγε μύσας.
Ἐνθά δὲ παρθύβεις ΖΑΜΟΙΣΚΙΟΣ, ἐνθά μνηθεῖς,
Φιλοσοφῶν ἐδλαη τέχνας, Ρώμηϊδα τ' ἀυθῆν.
Ἐκτότε δ' Ἑρμείας ἑλθὼν ὑπεδήκατο Μούσαις,
Κῆρονες ἀλλοδαπὴν χθόνα πεμπέμεν ἠβάτκοντα.
Αἴψα δὲ μιν Κελτῶν εἰς ἀγλαὸν ἄσυ κόμισαν,
Ἀνδράσιν ἐυμαθέεσι καὶ εὐγλώσσισι ὀμιλεῖν.
Ἐκ δὲ μιν αὐτόμπευσαν ἐπ' Αὔσονος ὄλβιον ἔδλας
Ἐνθά μάλ' ἰδμοσύνης πινυτόφρονος ὄλβον ἔεξεν.
Ἀμφιδ' ἄρ' αἰζήσιο Φυὴν θάμνησαν ἅπαντες·
Πολλὰκι τις εἰπίσκεν, ἰδὼν εἰς πησίον ἄλλον·
Ποῖος σοὶ δλοκέει ΖΑΜΟΙΣΚΙΟΣ ἔσεται ἐν ἀκμῇ,
Τοῖος ἐὼν ἐν κῆρος, ἔχων πρωτόχλοον ἦθην;
ἦν ἔπος, ἦν ἔργον· πάτρῃ γδ νόστιμος ἐλθὼν,
Ἄξια μαντοσύνης τῆς δ' εἰργάσατ', ἄξια δ' αὐτῆ.
Κήδε' ἴσο δ' ἐν πρώτοισι τελεσινόμοιο θέμιστος·
Οὐδὲ μιν ἐδ' ἀθέριξεν Ἐνναλίιο μερίμνας,
Αὐτὸν ἐπασκήσας μεγαλῶν εἰς πηξῆν ἀέθλων.
Εἰς σκοπὸς ἀνδρῶν, πάτρῃν χρησῶς ἐργοισιν ὀφέλλειν.
Ὅσα δ' ἴσως δύδεις λάχε πηγήματα ῥίμφ' ἐλέασεν
Ὀτραλείας μελέτας, ἐπάγων φρόνιν, ἦν ἐπεώκει.
Ἐξοχα γὰρ μιν φίλατ' ἀναξ, ὅτ' ἀπάντα κυβερνῶν.
Τίμας δ' οἱ κῦδός τε μετ' ἀκροτάτοισι μενοίνα.
Καὶ μιν Ληχιάδος πεφίλατο κοίρανος δρχῆς
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, καὶ ἄγαγτο παρ' αὐτῶν πρῶτα φέροντες·
ἦν φιλήν ἄγαυῆσιν ὑπ' ἡθεσιν ἤρμοσεν αὐτῶν.

Εὐμ.

Vt sapientiæ & boni consilij necesse vesceretur,
Mellitæque eloquentiæ latices affatim biberet.
Primum sanè in patria: vbi IAGELLO inclytus
Christo per baptismum initiatus, Musis templum posuit.
Ipsaïque ex ora Parnasia illuc transtulit,
Quæ opus forent suppeditans, doctosque introduxit Professores.
Hic eruditus Zamoscius, hic initiatus.
Cum artibus philosophicis Romanum sermonem didicit.
Exinde verò Musas Hermes consultè admonuit,
Vt ad exteras etiam nationes adolescentem transferrent.
Nec mora, in clarissimam Gallorum urbem illum traduxere,
Vt cum viris doctis & disertis familiariter versaretur.
Hinc in beatum Italiæ solum hunc deduxerunt.
Vbi magnos in prudentiæ studijs progressus fecit,
Indolisque iuuenis omnes in admirationem sui rapuit.
Sæpè quis proximum intuens in hæc verba erupit.
Qualis tibi videtur futurus ZAMOSCIUS ætate maturâ,
Cum talis sit in primo pubertatis flore?
Dicta euentus probavit. Reuersus enim in patriam
Congrua præfagio, seque ipso digna perpetravit.
Iuri in primis legitimè exercendo operam dedit:
Martis tamen studium interim non neglexit:
Ad magnorum confectioem cerraminum sese exercens.
Vnica viro meta, vt vtilia gerendo patriam iuuaret.
Quidquid igitur negotij committebatur, industria strenua
Expediuit, debitam singulis adhibens solertiam.
Nam eximie dilectus erat omnium rerum gubernatori:
Qui eum illustrem, & ad summos honores euectum volebat.
Cum primis eum amabat Lechiaci regni princeps,
AVGVSTVS, huiusque proceres suspiciebant:
Quorum benevolentiam morum humanitate sibi conciliabat.

Cum

Εὐμένεως αἰνοῖσιν ἰδεῖκανόνων το πολῖται

Πάντες ἐπερχόμενον. μάλα γὰρ σφίσι ἦπιος ἦεν.

Οἷα πατήρ τεκέοσιν, ὁμιλέων εὐφρονη θυμῷ.

Ἀλλὰ καὶ ὡς φθόρον ἐκ ἐπερήτυεν, ὅστις ὅπη δέ

Νωλεμές ἠρώεσιν, ἢ ἐργαῖα καλὰ χαλέψῃ.

Τῷ δ' ἄρ' ὄγ' ἐκ ἀλέγων, ἑλάσει κακὰ μυρία νικά.

Εὐμοῖρος χρόνος ἦλθεν, ἐν ᾧ θεὸς ἦκε Πολώνιος

Ἡμίθεον Βασιλῆα Βαθωρίδος αἶμα γυνέθλης,

Δειναρέτην ΣΤΕΦΑΝΟΝ. μείζων τάχα Λήχιον ἔθνος

Οὐκ ἴδεν ἐξ ἑ πρώτα θεμέθλια καββαλεν ἀρχῆς.

Ἄημα γὰρ ἦν μέγα θυμον, ὅσον λάχε Δάρδανός Εκτωρ,

Καίνοος ἐσθλομαθῆς, φρόνιμον καὶ ἀρήϊον ἦτορ.

Αὐτὴ Παλλὰς ἐδοξεν ὑπὸ σῆθεσι θαάσειν.

Ἀμφιδίκη τε μάχη ἰεράλ' ἦν πικρὸς, ἄλλα δ' ἐνηῆς.

Εἰς ἀκρον εὐγνώμων, εὐεργεσιῶν τε μεμηλώς.

Τῷ δ' ἦ πάντα καλῶς ἱαμιεύετο, πάντα δ' ἐχώρει

Ες κρείττον πάτηρ Ληχηίδι, δεινὰ δ' ὀγαῖς

Λύματα πάντα κάθηρε δίκης θερμοῖσι λοετροῖς.

Ἡὺξέτο δ' ὡς ἐπρόσθεν ὀνειάτα κυδίμα λαῶν.

Οὗτος γὰρ διέτεινε Πολωνίδος ἐξία χώρας

Εἰς εὐρος μῆκος τ' ἔπιτηλόσε. τῇ μὲν ἐς ἠῶ,

τῇ δ' ἐτ' ἐς Ἀρκτῶν κλιτῶν, ἄλλη δ' ἐς νότον ὑγρόν.

Διβονίης κρατέων, ἴεμον τ' ἄπο μυρία Μόσχαις.

Ἀλλὰ τέ ποσθαμάσας· εἰ δ' ἐλαχὺς ἦν τε ἰσότητος.

Μόσχας ἂν, Τύρκας δ' ὄγε πάσης νόσφισεν ἀρχῆς,

Κοψέ τ' ἄγλοσύνης πᾶσι ξυγὼν ἔθνεσι Χελσῆ.

Τοῖς ἐὼν ΣΤΕΦΑΝΟΣ, τιν' ὅμοιον δίζεθ' εἰαυτῷ.

Ἐκ πάντων ἣ τότε εὐγενέων, ἀγαθῶν ὄντων.

Κρίνε ΖΑΜΟΣΚΙΑΔΗΝ, γεράων προσεβῆεν ἀέροι.

Καί μιν ἐὼν βελέων συμφράδμονα, καὶ λαγὼν ἔργων

ἦκε, ἀνακινώσας πάντων μεθάλ' ἀχθεα μόχθων.

Cum fauore & applausu illum excipiebant ciues,

Quocumque veniret : nam perbenignum se illis exhibebat,

Ac si pater cum filijs animo beneuolo ageret.

Atqui ne hac quidem ratione inuidiam auertit, quæ perpetuò

Heroës infectatur, vt præclaris facinoribus officiat :

Sed hanc ille floccipendens, patientiâ mala innumera vicit.

Fortunatū illud tempus venerat, quo Deus Regem Polonis

Semideum, illustri Bathoridarum gente prognatum misit,

Virtutis eximiæ ΣΤΕΦΑΝΟΥΜ. Maiorem vix gens Lechica

Vidit, ex quo prima regni fundamenta sunt iacta.

Animus enim erat eximius, qualem sortitus fuerat Dardanus He-

Mens probè erudita, cor prudens, ac Mauortium, (cor,

Pallas ipsa in corde eius sedem delegisse videbatur :

In iudiciis & pugna peracerbus erat, cætera placidus & lenis,

Ad summum æquus & bonus, an beneficentiæ studiosus.

Idcirco omnia bene dispensari, omnia in meliorem

Patriæ Lechicæ statum promoueri. Fœda etiam terræ

Inquinamenta feruidis iustitiæ lauacris expurgauit :

Et tunc insigniter populi emolumēta creuere, vt antehac nunquā.

Hic enim Poloniae fines prolatauit

Longè lateque inde procul, quā auroram versus,

Quā sub climate Arctico, alibi que austrum versus,

Occupata Liuonia, plurimisque tractibus à Moschouia reuulsis,

Alijs que in potestatem redactis. Quod si fato præreptus non esset,

Et Moschos, & Turcas omni exuisset imperio,

Iugumque vniuersis Christi gentibus præcidisset.

Talis cum esset ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ, aliquem sui similem quærebat.

At tum ex omni nobilium numero, qui tamen probatæ virtutis e-

ΖΑΜΟΣΚΙΟΥΜ delegit, vt primas à se teneret, (rant,

Consiliorum regis particeps, agendorum que ordinator :

Quicum negotiorum omnium ingentia onera communicauit :

Εὐμένεως αἰνοῖσιν ἔδεικανδῶν το πολῖται
Πάντες ἐπερχόμενον. μάλα γδ σφίσιν ἤπιος ἦεν.
Οἷα πατήρ τεκέεσσι, ὀμιλέων εὐφρονη θυμῷ.

Ἀλλὰ καὶ ὡς φθόρον ἐκ ἐπερήτυεν, ὅστις ὅπηδῃ
Πωλεμές ἠρώεσσι, ἰν ἔργματα καλά χαλέψῃ.
Τῷ δ' ἄρ' ὄγ' ἐκ ἀλέγων, ἐλάσει κακὰ μυρία νικά.
Εὐμοῖρος χρόνος ἦλθεν, ἐν ᾧ θεὸς ἦκε Πολώνοις
Ἡμίθεον Βασιλῆα Βαθωρίδος αἶμα γνέβλης,
Δειναρέτην ΣΤΕΦΑΝΟΝ. μείζω τάχα Λήχιον ἔθνος
Οὐκ ἴδεν ἐξ ἑ πρώτα θεμέθλια καββαλεν ἀρχῆς.
Λῆμα γδ ἦν μεγάθυμον, ὅσον λάχε Δάρδανος Ἐκτωρ,
Καὶ νόος ἐδωλομαθῆς, φρόνιμον καὶ ἀρήϊον ἦτορ.
Αὐτῇ Παλλὰς ἐδόξεν ὑπὸ σῆθεσι θάσσειν.
Ἀμφὶ δίκη τε μάχη ἱεράλ' ἦν πικρὸς, ἄλλα δ' ἐπηῆς.
Εἰς ἀκρον εὐγνώμων, εὐεργεσιῶν τε μεμηλῶς.
Τῷ δ' ἡ πάντα καλῶς ἱαμιεύετο, πάντα δ' ἐχώρει
Εἰς κρείττον πάτερη Ληχηΐδι, δεινὰ δ' ὀγαίης
Λύματα πάντα κάθηρε δίκης θερμοῖσι λοστροῖς.
Ἡὔξετο δ' ὡς ἐπρόδεν ἐνεῖατα κυδίμα λαῶν.

Οὗτος γδ διέτεινε Πολωνίδος ἕξια χώρης
Εἰς εὐρος μῆκος τ' ὀπιηλόστε· τῇ μὲν ἐς ἠῶ,
Τῇ δ' ἐτ' ἐς Ἀρκτῶν κλιτῶν, ἄλλη δ' ἐς νότον ὕγρον.
Λιθονίης κρατέων, ἱέμνον τ' ἀπο μυρία Μόσχους.
Ἀλλὰ τέ που διαμάσας· εἰ δ' ἐλαχὺς ἦν τελο πόντος.
Μόσχος ἂν, Τύρκος δ' ὄγε πάσης νόσφισεν ἀρχῆς,
Κόψετ' ἢ δ' αλοσυνης πᾶσι ξυγὸν ἔθνεσι Χερσῆ.

Τοῖος ἔων ΣΤΕΦΑΝΟΣ, τιν' ὁμοιον δ' ἕξειτ' ἑαυτῷ.
Ἐκ πάντων ἢ τότε εὐγενέων, ἀγαθῶν ὄντων.
Κρίνει ΖΑΜΟΣΚΙΑ ΔΗΝ, γεράων πρεσβύων αἰείρας.
Καὶ μιν ἔων βελέων σύμφραδμονα, καὶ ἀγὸν ἔργων
Θῆκ', ἀνακωνίσσας πάντων μεγάλ' ἀχθεα μόχθων.

Cum fauore & applausu illum excipiebant ciues,
Quocunque veniret: nam perbenignum se illis exhibebat,
Ac si pater cum filijs animo beneuolo ageret.

Atqui ne hac quidem ratioe inuidiam auertit, quæ perpetuò
Heroës insectatur, vt præclaris facinoribus officiat:
Sed hanc ille floccipendens, patientiâ mala innumera vicit.

Fortunatū illud tempus venerat, quo Deus Regem Polonis
Semideum, illustri Bathoridarum gente prognatum misit,
Virtutis eximia STEPHANVM. Maiorem vix gens Lechica
Vidit, ex quo prima regni fundamenta sunt iacta.

Animus enim erat eximius, qualem sortitus fuerat Dardanus He-
Mens probè erudita, cor prudens, ac Mauortium, (stor,
Pallas ipsa in corde eius sedem delegisse videbatur:
In iudiciis & pugna peracerbus erat, cætera placidus & lenis,
Ad summum æquus & bonus, an beneficentiæ studiosus.

Idcirco omnia bene dispensari, omnia in meliorem
Patriæ Lechicæ statum promoueri. Fœda etiam terræ
Inquinamenta feruidis iustitiæ lauacris expurgauit:
Et tunc insigniter populi emolumēta creuere, vt antehac nunquā.

Hic enim Poloniæ fines prolatauit
Longè lateque inde procul, quâ auroram versus,
Quâ sub climate Arctico, alibi que austrum versus,
Occupata Liuonia, plurimisque tractibus à Moschouia reuulsis,
Alijsque in potestatem redactis. Quodsi fato præreptus non esset,
Et Moschos, & Turcas omni exuisset imperio,
Iugumque vniuersis Christi gentibus præcidisset.

Talis cum esset STEPHANVS, aliquem sui similem quærebat.
At tum ex omni nobilium numero, qui tamen probatæ virtutis e-
ZAMOSCIVM delegit, vt primas à se teneret, (rant,
Consiliorum regis particeps, agendorumque ordinator:
Quicum negotiorum omnium ingentia onera communicauit:

Συμφερέων δ' ὁπίσω νύμφην Ἰνὰ δ' ἄκεν ὀπίεσσι.
Καὶ τότε κῆδε' ἔτευξε Λιβῶνις ἠδὲ Πολώνεις,
Πᾶσι τε Σαυτομάτησι, τύραννος Μοσχίδος αἴης.
Ὀμητῆς ΒΑΣΙΛΙΣΚΟΣ, ἀμαρμακέτοισι πελώροις
Εἰκέλος. ὡς ποτ' ἔχιδνα βροτείς μέγα πῆμα Φαάνθη,
Πρὸ φθεν ἀνῆρ, μετ' ὅπως δ' ἰσχυρῶς, μέσση βλοσυρὸς λῆς.
Ὅς τὸ πρὶν δ' αὖ πάλῃτος ἴσσο ζυγὸν εἴρυσεν ἀρχῆς
Λιβονίης χθονά πατῶν, ἐμαινέτο δ' οὐκέτ' ἀνεκτόν.
Ἐθνεα δ' αὖλοσύνη γ' ἴσση γαγε μυρία λαῶν,
Ἀτρεατ' ἔκπερστας κρυερῶς, λυμαινέτ' ἀγέστας.
Πάντα δ' ἐρμύωτας χαμάδις βάλε, πάντ' ἀμάθυα
Καὶ πυρὶ καὶ χαλκῷ λήισατο δ' ἄσπετον ὄλθον.
Λύθηρ δ' ἄσεν ἀπάντα, καὶ ἐς τόσον ὕβριν ἄεξεν,
Ὡς ζῶας ἀπέειρε, καὶ ἀμφ' ὀβελόισιν ἐπειρε
Πρὸς Φλόγας ὀπλάσθαι νεαρὰς δ' ἔφθειρε γυναικάς,
Καὶ γαμετὰς ἐμίγη παρ' ὀφθαλμοῖσιν ἀκοίλων.
Ἐκ θαμὰ καὶ μήτρης τάμειν ἐμβρυα· πρὸς δ' ἄρα τοίχοις,
Παιδιά μικρὰ ἤραξε, καὶ ἐν σκλόπεσσιν ἐπέηξε.
Σαρδόνιον γελῶν, ἐπὶ δ' ὕβρεισι τερπόμενος κῆρ.
Πάντα τίς ἐξενέποι, τὰ περ' ἑλαὸς ἔρξε τύραννος;
Πάντα ἧ δ' ἠώσας Λιβόνων ἀνὰ κάρπιμον ἔδ' αὖς,
Ληχιαδέων ἀγροῖσιν ἐπέηξε καὶ πόλιεσσιν.
Δὴ τότε θεασάμενον ΣΤΕΦΑΝΟΥ μένος ὤρουτ' ἐς ἀλκήν,
Ὁξέα δ' ὄπλα κράδαμην, ἀμυνομένης πατρὸς.
Σὺν ἧ βαλὼν πολλῆσι μάχαις κρήνιξε τύραννον,
Νείατα δ' ἐς Σκυθίας περφυγόντ' ἐβίησε νεέσθαι.
οὐδ' ἄλλῃς ἦν σῶζειν, ἀπὸ ὅχου κείνος ἀπύρατος
Ἀλλὰ πρόσσω μεμαῶς πολλὴν ἀπηνόσφι σε μοῖραν
Ἀνὴπαλων, οὐτ' ἴσσοι παρὰ ποσὶ κάπτουσε θυμὸς.
Πολλὰς μὲν τότε ἀναξ' ἀσπυρῶν ἠδὲ λοχαγῶν
Εἶχεν δ' ἑξίλων μέγα δ' ἔργον δ' αἶξε, ἔκαστος.

Quin & agnatam ei Nympham dehinc matrimonio iunxit.
Per id tempus nimium quantum vexabat Liuones atq; Polo-
Omnesq; Sauromatas, Moschouiticus ille tyrannus. (nos
Crudelis BASILISCVS, monstris indomabilibus
Affimilis: vt Echidna quondam ingens noxa mortalibus exstitit,
Fronte vir, à tergo Draco, in medio atrocissimus Leo.
Is iam pridem totam Liuoniae regionem sub grauiissimum
Ditionis suæ iugum redegerat, nec tolerandum vltcrius furebat.
Millia enim hominum innumera in seruitutem abduxerat,
Expugnatisq; crudeliter oppidis terram vastauerat,
Et cuncta desolando prostrauerat, cuncta deleuerat,
Tam igni quàm ferro, opesq; immensas deprædatus
Omnia cruore saturauerat. Eò denique ferocia processerat,
Vt homines viuos excoriaret, verubusq; affigeret,
Ad flammam affandos: iuuenulas constuprauit,
Nuptasq; ante ora maritorum contaminauit.
Quin & foetus matrice exfecuit, tenellosq; pueros
Parietibus allisit, & sudibus infixit,
Sardonium insuper ridens, & cõtumeliosus supplicijs cor oblectas.
Cuncta quis enarret, quæ pernicialis iste tyrannus designauit?
Peruastatis ergo cunctis in fertiliss. Liuonum solo,
Lechiadarum etiam agros & vrbes inuasit.
Mox diuinus STEPHANI vigor virtutem suam exserit,
Et acuta vibrans arma patriæ defensionem suscipit,
Tyrannumq; adortus, multis eum prælijs fundit,
Et ad intima Scythiæ tandem profugere cogit:
Nec satis ei fuit recuperare, quæ pridem ipse abstulerat,
Sed ad vltcriora grassans, magnam terræ portionem ademit
Hostibus: quibus interim animus ad pedes corrucrat.
Multos sanè rex tum consiliarios & ordinum ductores
Habebat cõspicuos. Et vnusquisq; magnifico hinc actu se probauit.

Οἷς μετ' ἐπὶ ΦΑΡΟΒΑΚΧΟΣ ἐναρφόρος· ἀλλὰ Βελίνου
Ἐρκεσὶ πρὸςβάλλων, μενεδ' ἠϊὼν ὤλεσε θυμόν.
Ἐν δὲ αὐτῶν ἀγοῖς ΖΑΜΟΣΚΙΟΣ ἐκπερεν ἦρας·
οὐ τότε Ἀρῆς ἐπέφαινε σοφὸν καὶ ὑπέρμαχον ἦτορ·
Πολλὰ μὲτ' ἀρχηγῶς διέπρηξ' ὄγε, πολλὰ δὲ ἀνδρῶν
ἰφί τ' ὀπίσθαι μόνος τε. λέγει τόδε μάρτυρ Φωνῆ
Δύνας εὐρύπυρος, Μόσχων νεκύεσσιν ἐρυθρῶς,
Πλεσποβίη τ' αὐδ' αἶ, σεφάνη τὴν ἔλασεν Ἀρης,
Πάντα δὲ ἀριστομόδῳ σημάτων ἔργ' ἀπίδαίξει.
Ἄλλοι δὲ μαρτυρεῖ κεν ἀλέξητήρια Μόσχων
ὄσα δ' ἀμασεν ἀνῆρ, δ' ἠϊεὺς δὲ ἐξῶσε κραταίως.
τὸν γὰρ Φιλατ' Ἀρης πινυτὴ δὲ ἐχ' ἦσεν Ἀθήνη.
Ἀγχι παρλαμμένῳ γέ Δαμπερές, ὡς ποτ' Ὀδυσσεῖ.
Ὡς δ' ἐποτ' Αἰακίδης Τρώων φεΐητε χώρας
Ἀγχιόρας πέριθ' ἄν, σταλῆσιν ἀγῆνηρ λαῶν.
Ὡς ὄγε πόλλ' ἐξήρχε καὶ ἠρυσεν ὄσφι μέδοντας,
Πατριδος ἕς ὀφείλες. τὸ γὰρ οἱ τέλος ἴσατο μόχθων.
ὄτ' ἵ μιν ἐν Σκυθίῃς εἰς ἐγκατὰ φεῦγε τύραννος,
φεῦγε ἢ Σαρματίης ἀμα οἱ μέγα πῆμα καὶ αἰχος,
φεῦγε δὲ Χορσοσεβῶν φόβος ἀλλοθι ναίεσθόντων,
Πάν ΣΤΕΦΑΝΟΥ χάρις ἐστὶ μέρος δὲ ἐτυθὸν ἰάνει
εἰς ΖΑΜΟΙΣΚΙΑΔΗΝ τε καὶ εἰς ἠγῆτορας ἄλλας·
οἶδε γὰρ αἰχμητὰς κοσμεῖν, ὡς εἶδε πολίτας.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Στεφάνου ψυχὴν ἐκάλεισεν ὄλυμπος,
Ὡς χθονὶ μιν φθονέων, ἀρχὸν νέον εὐρατο πάτη
Ἐκκείρας ΣΙΓΟΜΟΥΝΔΟΝ, εὐπυρρον αἶμα Συήδου,
φραδμοσύνη δὲ ἐκκλινεν ἀπὸ πῆματ' ἀμείλιχον ἰάνειν.
Σκηπὶ ἔχω δ' ἐχ' ἦσεν εἴην φίλος, ἢ πρετέροισι.
Κάμνε δὲ ἔπειτ' ἐχ' ἦσεν ὀμῆ φρεσὶν ἠδ' ἐχέρεσσιν.
Ὡς ὄχ' ἀρρεα γένειτο Πολωνίδα πάντα κατ' ἀρχήν.
Παιήτων ἐκ ἐστὶ Δακρυτὰ πάντα πιφάσκειν.

1575

Inter quos FAREBACHVS erat victoriosus: sed dum Velini
Moenia oppugnat, cedere nescium, amisit spiritum.
Verum inter omnes belli duces SAMOSCIVS eminebat,
Cuius solertem inuictumque animum Mars tunc declaravit.
Multa is cum imperatore, multa etiam seorsim peregit,
Fortiter, & solenter. Hoc attestatur
Duna latifluus: cadaveribus Moschorum rubefactus,
Proclamat hoc Plefcouia: quam Martis corona cinxit,
Ibiq̄ue cuncta optimi imperatoris opera testata fecit.
At de hisce luculenti sunt testes propugnacula Moschorum,
Quæ vir hic subegit, hostibus fortiter exturbatis.
Marti enim carus erat, nec minus sagaci Mineræ:
Quæ perpetuò illi, vt quondam Vliſſi, adſiſtebat:
Ac veluti olim Acacides finitimas Troiæ regiones
Subigendo cum fortissimo virorum agmine circumibat:
Sic ille multa occepit, & peregit, etiam absente imperatore,
Ad patriæ emolumentum: qui laborum illi scopus erat fixus.
Quod igitur ad extrema Scythiæ aufugit Tyrannus,
Aufugit que cum illo ingens Sarmatiæ noxa, & dolor,
Christianorum quoque alibi habitantium metus procul faceſſit:
Id omne STEPHANI meritum. nec exigua portio redit
Ad ZAMOSCIUM, & belli ductores ceteros. (tinere nouerat.
Quàm bene enim ciuem, tam dextrè etiam militem in officio cō-
Postea verò quàm STEPHANI animam ecelum euocârat,
Quasi terræ illum inuidens, nouum patriæ principem dispiciens
SIGISMVNDVM, regio Suedorum sanguine cretum inuenit,
Prudentiaque sua iam ingruentia patriæ pericula declinavit.
Nec minùs nouo Regi, quàm prioribus erat acceptus,
Vt ne c minùs quàm prius animis manibusque elaborauit,
Quo in Poloniæ regnò quàm optimè cuncta gererentur.
Pòctarum non est cuncta enarrare speciatim,

C iij

Histo-

Ἰστρίης τὸ πρῶτον ἔω τὰ πρῆξε βορείων
Ἀντί ὑπερφιάλων, Βαλαχῶν τ' ἀγέρωχα μεμῶτων·
Τύρας τῆτ' ἐρέει, νέκυας προχῆσι κυλίνδων,
Φάσκει Ρίγα Λιβωνίς ἀνάριστον ἢ κτάνε Φύλων.
ἐν Κλειῶ μ' ἀδειν κέλεται Ταταρήσιον ἔθνος
Ἀγριον ὠμοβόρον τε, λιπῶν Μαωτιδος ὄχθας,
ἔτο Σαρματίας διελῶν ἐπι Τεύτερον αἶαν·
Ἐνθ' ἤρωσ κρατεροῖσιν ἐπαυτολοῶν σιφείσιν
Πάρθετο μὲν ψυχὴν, ἄχυ δ' ἐντροπάλιζε διαφονίης,
Πέξαι δ' ἀξ κύσαντας, ἐνθ' ἔρυσσάτο πάτην,
Γίνετο δ' ἔλαρ ὁμῆ Γερμανίδος ἐδλὸν ἀρχῆς.
Ὡς δ' ἐποτ' Ἀκρίσις μέγας ἐκγονος ἰπποῦτα Περσεύς
Γοργόνας εὐτ' ἐδάμασσε, καὶ ἄλλης κνώδαλα γαίης,
Σφῶν ἔργων κολοφῶνα, σοφῆ κρενίσματος ὕδωρ
Ἐλλήνεσσιν ἀνοιγε, πετεινῆ νύγμασιν ἴσπυ·
Ὡς καὶ Σαυρομάτησιν εἰς, παρὰ δ' ἔθνεσιν ἄλλοις,
Δέματο γυμνάσιον σοφίης ΖΑΜΟΙΣΚΙΟΣ ἤρωσ,
Ἐδλὸν Ἀρήες ἔμεν σφετέρη τέλος· ἦχι πάρειθεν
Σταθμὸς ἐν ἵππων· ἰδὲ νῦν φίλ' ἐπαύλια Μυσέων.
Ἐνθα διδασκαλίας πάσης νομὸς· ἐνθα μαθηταῖς
Ἀρχία παύσατο, συσσίτια δ' ἐδλὰ πενήχρῶς
Ἐνθάδε λαόβοτον ΖΑΜΟΙΣΚΙΟΣ ἄτυ πόλιοςε,
Κάλλεα πάντ' ὀπιθῆς, ἐπὶ δ' αὐτὴν μέγαν ἠφυσεν ὄλβον
Ἀλλ' ἔχῃσεν ἐφυδόμενος αἰνετὸς, ἂν θέτο μέγας.
Χαίρεις ἔρανίον Ζαμοῖσκιε θεῖε κατ' ἔσμον.
Ευκλείης δ' ἀπόναγο καὶ ἐν μακάρεσσιν ὀπίσσω·
Οἶρα σὲ θαυμαίνεσιν, ὅσον ποτ' ἀριστε καμόντας
Ἡμιθέες· οἱ λείψαν Ὀμηρείσιν ἀσιδῆς.
Χαίρεις, σὸν ἦ κλέος θαλλοί, μέχρι Ληχίας ἀρχῆς,
Καὶ μυσέων ἐν λειπὸν ὀπιχθονίοισιν ἀκυσμα.
ἂν δ' ἔλιπες θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι, μένοχμῆς παῖς.

Historiæ id munus est. Omitto igitur quæ contra Borcos
Vim inferentes, & Valachos ferociter grassantes confecit.
Tyrus hoc annis proloquitur, strages illas prouolutus :
Narrat Riga Liuonica : vbi gentem inimicam cecidit.

Vnum me Clio canere adhuc iuber : Gens Tartarorum
Ferox & crudiura, procul à Mœotica palude
Per Sarmatiam in Teutoniarum agros transitum vrgebat :
Ibi cum validis occurrens turmis Heros,
Animam obiecit, gentemque sanguinariam profligauit,
Ita vt terram dentibus oscularentur : & patriam tutatus est,
Vbi Germaniarum simul munimentum se præbuit.

Vt autem magnus olim Acrisij nepos, eques ille Perseus,
Cum Gorgones, aliaque alibi monstra edomisset,
Facinorum suorum colophonem, doctæ scaturiginis vndam
Volatilis equi fodicatione Græcis aperuit :
Ita Sauromatis suis, aliisque iuxta populis,
Sapientiæ gymnasium Heros Zamoscius exstruxit ;
Quo præclarum bellis finem imponeret. Vbi ergo prius
Equorum fuerat stabulum, ecce nunc grata Musis habitatio est.
Hic omnis doctrinæ copia : hic quæ omnium nationum
Suppetant discipulis : adde benigna pauperum syfficia.

Frequens hic iam antè ΖΑΜΟΣΚΙΟΥS oppidum condiderat :
Adiectis omnibus elegantijs, magnæque impenderat opes :
At structura hæc non minùs laudum meretur, quam Musis con-
Salve in cœlitum choro, diuine ΖΑΜΟΣΚΙΟΥS (secrauit.
Interque beatos etiam manes gloria ista fructuere :
Qui te demirantur, vt, qui res optimas olim gesserunt,
Semideos : vnde relicta Homeri dis carminum argumenta.
Salve, & laus tua floreat, donec regnum Poloniæ manet,
Et Musarum, quod audiatur, quippiam reliquum est.
Quem verò inter mortales reliquisti, filius vnicus

Εὐδίαγοι, πατρικῆς δρετῆς μίμημα δῖων.
Εὐτερίην εὐργοι, καθαρῶν πρόμος ἱεροφαντέων.

ΕὐΜῆσας κομέοι, Φιλέοι δ' οἱ ταῖς δὲ μέλονται.

Σκηπῆχον τίοι, λαοῖς ᾗ εὐμείλιχος εἴη.

Ἀρεὰ μὲν μεθέπων, τὰ δὲ Παλλάδος εὐκ' ἀθριζῶν,

Σπαρδάζοι δ' ἔρξαι τὲ, καὶ ἔσσεμένοισι πυθέσθαι.

τοῖα μὲν δρᾶται ΣΑΜΟΙΣΚΙΟΣ ὑψοφένῃρως,

τοῖα δ' ἐπαρώμεθα καὶ ἡμέες εὐμενέοντες.

Εὐχῆς δ' ἐκ ἀτυχῆς τέλους ἔσεται, ὦ μέγα Θωμά,

Εἰ τῶν σ' ὑπεβόλων πινυταῖς βελησι πεποιθῆς,

Δευτέροι οἱ τεινείσσι πατέρες, καὶ ὀππρόποι εὐνοί,

οἵτε φέρειν ἄειτ' ἀλλὰ μὲγα πατρίδι γαίῃ

Νενεχέως. Σήτω δὴν ῥέζων χρήσιμ' ἕκασος.

Σοὶ δὲ ΘΕΟΣ ψυχῆς καὶ σώματος ἰσχὺν ἀέξοι.

Felciter transigat, paternæ virtutis strenuus imitator!

Religionem veram colat, cuiusque mystas tueatur,

Mistas foucat, hisque consecratos amet.

Regem veneretur, & ciuibus humanum se exhibeat.

Ita Martem honoret, ne Palladem posthabeat.

Det operam denique, vt peragat quod posteris audiatur.

Talia peccatur ex alto ZAMOSCIUS Heros,

Talia & nos, beneuolentia inducti, precamur.

Votis felicem exitum fata dabunt, ô magnifice THOMA,

Si te ad tuorum Tutorum prudentissima consilia accommodaueris,

Qui alteri tibi sunt parentes, & Curatores beneuoli,

Atque qui semper ferunt magnum auxilium patriæ terræ

Prudenter. Diu viuant tam salutaria gerentes singuli:

Tibi verò animi, & corporis vires exaugeat DEVS.

N Æ N I A B R E V I S.

Magne Zamosciadûm pater, & protector Ianc,
O nunquam lachrymis exfatiande meis.

Æternum saluere iubet te NATVS, & optat

Mente piâ, vt similis sit tibi MAGNE pater.

D

Francisc. Hilchen fac:

FINIS.

K O N I E C

IŁOŚĆ KLATEK 1 8

WYKONANO NA APARACIE Nr. 1